

Slovenija, schengenska novinka

Kaj je
"schengen"
in kaj nam
prinaša?

KAZALO

2	Schengensko območje
4	Slovenija, schengenska novinka
5	Osnovna ideja "schengna"
6	Nastanek "schengna"
7	Schengenska varnostna politika
9	Katere dokumente za prestop državne meje in bivanje v drugih državah potrebuje ...
11	Schengenski informacijski sistem (SIS)

Predgovor ministra za notranje zadeve

Spoštovani,

Slovenija se je že leta 2004 ob vstopu v Evropsko unijo zavezala, da bo vstopila v schengenski prostor in s tem svojim državljanom omogočila prehajanje v schengenske države brez mejne kontrole. Ministrstvo za notranje zadeve je vložilo veliko truda, da se lahko Slovenija in osem novih držav članic vključi v schengenski informacijski sistem že v letošnjem letu. To pomeni, da bo mejna kontrola na kopenski in morski meji z državami članicami Evropske unije ukinjena 21. decembra 2007, na zračni meji pa marca 2008.

To bo državljanom Slovenije in Evropske unije prineslo veliko prednosti. Ko boste na primer potovali v Italijo, Avstrijo, na Madžarsko in naprej po Evropi, ne boste več slišali tistega znanega stavka: "Dokumente, prosim!", saj se vam na meji ne bo treba ustaviti. Znotraj schengenskega prostora boste potovali brez kontrol na državnih mejah in torej brez postanka.

Dragi bralci, brošura, ki je pred vami, odgovarja na vrsto vprašanj, povezanih z vstopom naše države v schengensko območje. Preberite jo, saj prinaša uporabne informacije. Vključitev Republike Slovenije v to območje je seveda privilegij, vendar prinaša tudi veliko odgovornost. Pred nami so nove naloge. Postalni smo namreč varuhi dela zunanje meje Evropske unije, zato moramo glede mejne kontrole in varovanja meje izvajati zelo jasna schengenska pravila. Njihov namen je zagotavljati varnost vseh prebivalcev Evropske unije, in sicer skladno s standardi, ki veljajo za vse države, ki upravljajo z zunanjo mejo.

Veseli smo, da bomo tudi v prihodnje lahko izvajali določbe Sporazuma o obmejnem prometu in sodelovanju med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, ki omogočajo državljanom obeh republik prehod meje z osebnimi izkaznicami, prebivalcem ob meji pa tudi prehod s posebnimi dovolilnicami. To je zagotovo pomembno zlasti za Slovence, ki živijo ob meji z Republiko Hrvaško, saj vstop v schengenski prostor zanje ne bo pomenil večjih sprememb pri prehajanju meje.

Državljanke in državljani Slovenije,

21. decembra 2007 bodo Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija vstopile v schengenski prostor. Za našo državo je to še en pomemben zgodovinski dan, saj bomo še tesneje povezani z Evropo.

Dragutin Mate
Minister za notranje zadeve

Schengensko območje

Države, ki so že v schengenskem območju, so **Avstrija, Belgija, Danska, Finska, Francija, Grčija, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska, Španija in Švedska** (države članice Evropske unije) ter pridruženi članici **Islandija in Norveška** (članici Evropskega gospodarskega prostora – EGP).

Države, ki se bodo v schengensko območje vključile 21. decembra 2007 (nove države članice, ki so pristopile k EU leta 2004), so **Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska, Slovaška in Slovenija**.

Ciper (članica EU od leta 2004) ter **Bolgarija in Romunija** (članici EU od leta 2007) se na vstop v schengensko območje še pripravljajo.

Irska in Velika Britanija sta državi članici EU, nista pa v schengenskem območju. V prihodnosti je predvideno njuno tesnejše policijsko in pravosodno sodelovanje s schengenskimi državami v kazenskih zadevah.

Za vključitev v schengensko območje, predvidoma konec leta 2008, se je odločila tudi **Švica**, ki bo imela enak pridruženi status kakor Norveška in Islandija, ki prav tako nista članici EU. Prav tako je za izvajanje schengenskega pravnega reda zainteresiran **Lihtenštajn**.

Del schengenskega območja bodo po izpolnitvi zahtevanih pogojev postale tudi prihodnje države članice EU.

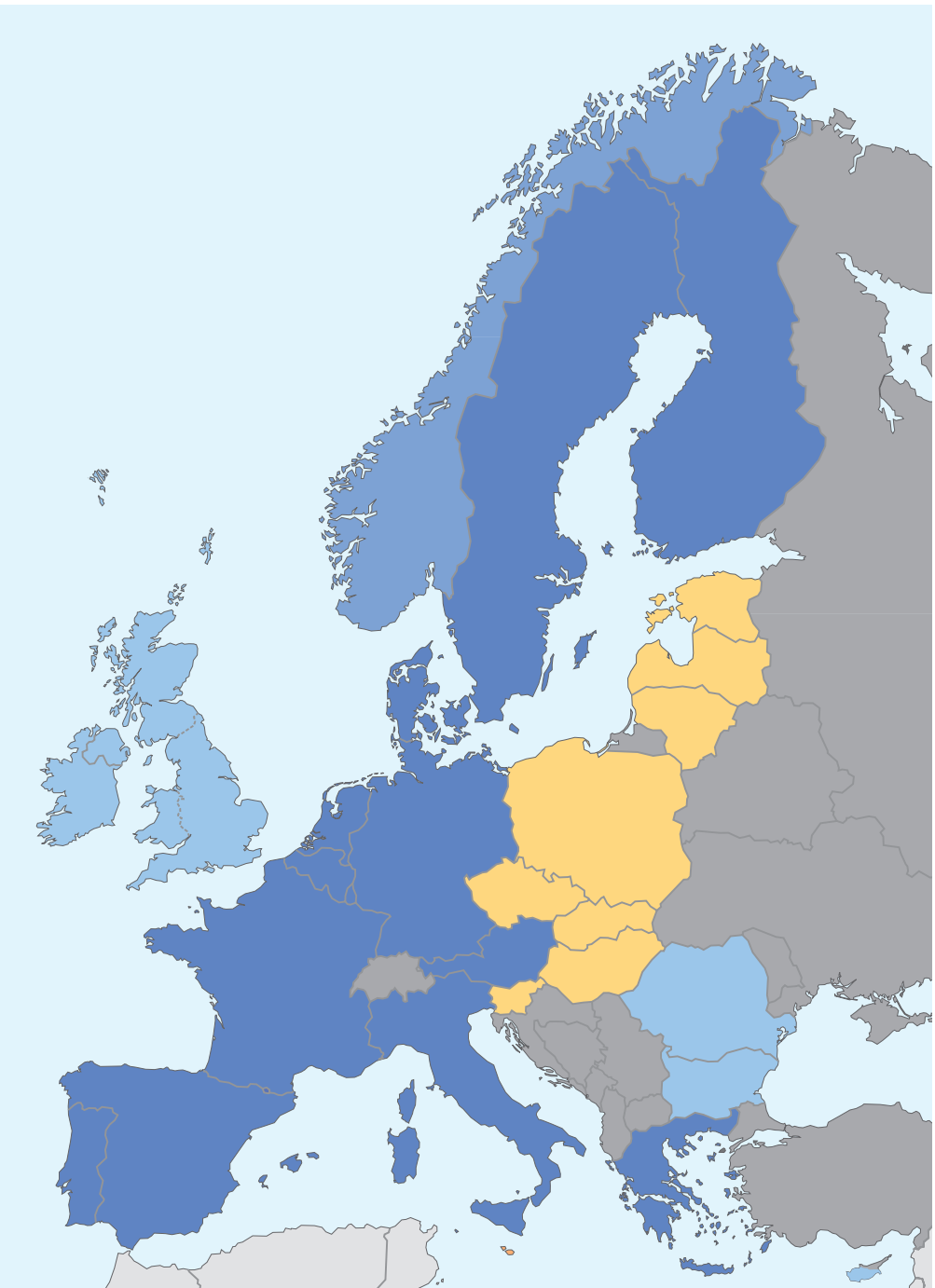
■ Države članice schengenskega območja, ki so članice EU

■ V schengenskem območju sta tudi Islandija in Norveška

■ Države, ki 21. decembra vstopajo v schengensko območje

■ Članice EU, ki za zdaj še ostajajo zunaj schengenskega območja

Slovenija, schengenska novinka

Med novinkami v Evropski uniji, ki v letu 2007 vstopajo v schengensko območje (v njem je bilo do sedaj 15 držav), je tudi Slovenija.

Z vstopom v EU 1. maja 2004 je namreč prevzela vse obveznosti članstva, med katerimi je tudi vzpostavitev ustreznega schengenskega režima. Takrat je Slovenija že začela delno izvajati določila schengenskega pravnega reda, in sicer na področjih vizumske politike in preprečevanja nezakonitega priseljevanja. Vzpostaviti smo morali tudi varnostni, carinski in inšpekcijski nadzor na svojem delu zunanje meje EU s Hrvaško in zagotoviti, da se izvaja po standardih Evropske unije.

Širitev schengenskega območja na devet novih držav članic je sedaj pri koncu. Na vstop v "schengen" se je Slovenija sistematično pripravljala več let, dokončno odločitev o odpravi kontrole na notranjih mejah pa bo decembra sprejel Svet EU za pravosodje in notranje zadeve.

S tem se odpravlja mejna kontrola na mejah z Avstrijo, Italijo in Madžarsko, obenem pa je okrepljen nadzor na meji s Hrvaško, ki je zunanja schengenska meja. Nadzor na notranjih kopenskih in morskih mejah s članicami bo odpravljen predvidoma 21. decembra 2007, na letališčih pa konec marca 2008.

Z vstopom v "schengen" prevzemamo torej zelo odgovorno nalogo – v imenu vseh držav članic varovati skupno zunanjo mejo po schengenskih standardih. Učinkovito izvajanje nalog na državni meji pa je tudi v varnostnem interesu Slovenije, saj bomo z ukrepi na zunanji meji in v notranjosti preprečevali ilegalne migracije in druge oblike čezmejne kriminalitete.

Osnovna ideja "schengna"

Osnovna ideja je **zagotavljanje pravice do prostega prehajanja notranjih meja**. Protiutež ukinitvi kontrole na notranjih mejah je temeljitejši mejni nadzor na zunanjih schengenskih mejah, predvsem zato, da ustavi nezakonito priseljevanje, tihotapljenje drog, trgovino z ljudmi in druge nezakonite dejavnosti.

Le v izjemnih primerih, zaradi interesa nacionalne varnosti, ko gre za resne grožnje javnemu redu ali notranji varnosti, lahko država članica na notranjih mejah ponovno uvede mejno kontrolo, vendar le za nujno potreben čas.

Poleg **skupnih pravil za kontrolo na zunanjih mejah** schengenskih držav, ki se izvajajo na mejnih prehodih in na državljane vplivajo neposredno, pa so v boju proti organiziranemu kriminalu in za zagotavljanje varnosti na celotnem schengenskem območju zelo pomembni tudi čezmejno policijsko sodelovanje, usklajevanje zakonodaje držav članic, pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah, skupna vizumska politika, izmenjava podatkov v centralnem schengenskem informacijskem sistemu idr.

Te ukrepe imenujemo tudi **izravnalni ukrepi**, saj se z njimi "izravna" varnostni primanjkljaj, ki nastane z ukinitvijo kontrole na notranjih mejah. Zato na območjih ob notranji meji oz. na področjih, kjer varnostna problematika to zahteva, slovenska policija ustanavlja **policijske postaje za izravnalne ukrepe**.

Njihova osnovna naloga je odkrivati in preprečevati čezmejno kriminaliteto ter nezakonito priseljevanje.

V notranjosti, vključno z obmejnim območjem, bodo policisti lahko tudi v prihodnje preverjali, ali tujci izpolnjujejo

pogoje za bivanje na ozemlju držav članic, ali imajo pri sebi potrebne dokumente za prestop meje in bivanje idr.

Nastanek "schengna"

Schengenski sporazum (oz. Sporazum o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah) je leta 1985 v luksemburški vasi Schengen podpisalo pet držav članic Evropske unije (Belgija, Francija, Luksemburg, Nemčija in Nizozemska). Želele so okrepiti sodelovanje med svojimi policijskimi in carinskimi organi, predvsem pa zagotoviti hitrejši pretok blaga in ljudi oz. odpraviti dolge čakalne dobe na mejnih prehodih. Ime kraja je postalo sinonim za odpravo nadzora na notranjih mejah schengenskih držav.

Deset let kasneje je prvih pet podpisnic skupaj s Portugalsko in Španijo vzpostavilo **t. i. schengensko območje** brez mejne kontrole na notranjih mejah med državami pogodbenicami. Nato so se pridružile še druge evropske države: Avstrija, Grčija in Italija leta 1997, Danska, Finska in Švedska pa leta 2001. Skupaj z njimi sta v "schengen" vstopili še dve državi, ki nista članici EU, in sicer Islandija in Norveška.

Še pomembnejši dokument je **Schengenska konvencija** (oz. Konvencija o izvajanju Schengenskega sporazuma), ki omogoča izvedbo ciljev Schengenskega sporazuma.

Schengenska varnostna politika

Potovanje znotraj schengenskega območja je poenostavljeno, nadzor oseb na zunanjih mejah pa poostren. Olajšano je tudi prehajanje meje za obmejno prebivalstvo.

Pošta Slovenije je ob vstopu Slovenije v schengensko območje izdala priložnostno znamko.

❑ Postopki na notranjih mejah

Temeljno načelo "schengna" je, da se oseb (torej ne glede na to, ali gre za državljane EU ali tretjih držav) pri prehajanju notranjih meja med državami članicami EU ne kontrolira. Notranje meje se lahko prehajajo na katerikoli točki. Seveda pa to ne pomeni, da lahko potujemo brez dokumentov. Policisti v državah članicah lahko še vedno preverjajo identiteto oz. skladno z nacionalno zakonodajo še naprej izvršujejo svoja pooblastila, tudi na obmejnih območjih.

❑ Obmejni promet

Za državljane Slovenije in Hrvaške, ki živijo na obmejnem območju, se ne bo veliko spremenilo. Ti prebivalci so upravičeni do posebnih dokumentov za prehod meje in mejo prehajajo na mejnih prehodih za obmejni promet. Tisti, ki so upravičeni do prehajanja meje zunaj mejnih prehodov (npr. dvolastniki), bodo imeli to pravico tudi v prihodnje.

❑ Postopki na zunanjih mejah

Na zunanjih schengenskih mejah je nadzor oseb poostren. Prehajanje je načeloma možno le na mejnih prehodih. Za nezakonit prehod zunanjih meja zunaj teh mejnih prehodov in/ali izven delovnega časa so predvidene kazni. Kontrola lahko zajema tudi prevozna sredstva in predmete osebe, ki prečka mejo.

Če je možno, mora država članica na večjih mejnih prehodih in letališčih zagotoviti ločene steze za državljane EU, EGP in Švice. Obvezno pa je treba na letališčih zagotoviti ločevanje med potniki iz schengenskega (kjer ne bo več mejne kontrole) in tistimi zunaj tega območja (kjer gre za prestop zunanje meje in se bo mejna kontrola še naprej opravljala).

Na zunanji meji se opravlja mejna kontrola v dveh stopnjah:

♦ **Za državljane EU, EGP (Islandija, Lihtenštajn, Norveška) in Švice** ter njihove družinske člane zadošča t. i. **temeljna mejna kontrola**, ki zajema samo preverjanje pristnosti in veljavnosti dokumenta.

Ti državljani za prestop meje potrebujejo le veljaven potni list ali osebno izkaznico (odvisno od države, kamor potujejo). Njihova pravica do potovanja se lahko izjemoma omeji samo zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja.

♦ **Za vse državljane tretjih držav** se opravlja t. i. **temeljita mejna kontrola**, ko policisti preverjajo, ali ti državljani izpolnjujejo pogoje za vstop. Pri tem uporabljajo schengenski informacijski sistem (SIS), iz katerega je razvidno, ali je zoper osebo, ki jo preverjajo, razpisan kakšen ukrep. Dokumente policist pregleda praviloma tako, da položi na optični čitalec potni list oziroma osebno izkaznico. Čitalec prebere te podatke, ki se nato samodejno preverijo tako v nacionalnih bazah podatkov kot v SIS-u. Listine državljanov tretjih držav policisti tudi sistematično žigosajo, kar omogoča nadzor nad zakonitostjo in dolžino njihovega bivanja na schengenskem območju.

Poleg morebitnih razpisanih ukrepov zoper osebo policisti preverjajo tudi **druge pogoje za vstop**: veljavnost njene potne listine in vizuma (če se ta zahteva), upravičenost namena potovanja in pogojev bivanja ter ali imajo zadostna sredstva za preživljanje in povratak v izvorno državo. Državljanu tretje države, ki teh pogojev ne izpolnjuje, se zavrne vstop na celotno schengensko območje.

Na schengenskem območju velja **enotna vizumska politika**. To pomeni, da lahko oseba z vizumom, ki ga izda ena schengenska država, potuje tudi v druge schengenske države. Schengenske države uporabljajo enoten obrazec vizumov, enotno listo tretjih držav, katerih državljani potrebujejo vizum, prav tako je usklajen postopek izdaje vizumov.

Pogoji za vstop in bivanje državljanov tretjih držav na območju "schengna" so prav tako usklajeni med državami v schengenskem prostoru (glede maksimalne dolžine bivanja na celotnem ozemlju držav članic, pravice do tranzita, obveznosti policijske prijave, obveznosti odstranitve tujcev, če ne izpolnjujejo pogojev za bivanje, kazni za nedovoljen prehod meje, še posebej za prevoznike, idr.).

Katere dokumente za prestop državne meje in bivanje v drugih državah potrebuje ...

... slovenski državljan?

Osebno izkaznico: z veljavno osebno izkaznico ali potnim listom lahko slovenski državljani vstopamo in prebivamo v vseh državah članicah EU, EGP (Islandija, Lihtenštajn, Norveška) in Švici. Z veljavno osebno izkaznico lahko vstopamo na podlagi dvostranskega sporazuma tudi v Hrvaško in na podlagi enostranske odločitve črnogorske vlade v Črno goro.

Potni list: za vse ostale države je še vedno potreben potni list.

... državljani tretje države?

Veljaven potni list in veljaven vizum (kadar se ta zahteva) za bivanje na celotnem schengenskem območju do treh mesecev.

Veljaven potni list in nacionalni vizum ali dovoljenje za prebivanje, če potuje za daljše obdobje.

Dovoljenje za prebivanje, ki ga je državljanu tretje države izdala schengenska država, skupaj s potnim listom omogoča vstop v drugo schengensko državo brez vizuma.

Osebno izkaznico, če gre za hrvaškega državljana. Hrvaški državljani bodo lahko v Italijo, na Madžarsko in v Slovenijo prehajali z osebno izkaznico skupaj s

kartončkom, na katerem bodo podatki: ime, priimek in številka osebne izkaznice. Kartonček se bo žigosal ob vstopu in izstopu iz omenjenih držav. Za hrvaške državljane je prehajanje z osebnimi izkaznicami (s kartončki) dovoljeno le v omenjene tri države, za druge države pa bodo potrebovali potni list.

Schengenski informacijski sistem (SIS)

Schengenski informacijski sistem (SIS) je skupna elektronska baza podatkov o razpisih za osebe in predmete. Za uspešno opravljanje mejne kontrole na zunanjih mejah v imenu vseh držav članic je potreben tudi dostop do podatkov drugih držav o določenih posameznikih in predmetih. Gre za osebe, ki jim je prepovedan vstop na schengensko območje, ki se iščejo zaradi odvzema prostosti ali izročitve, osebe, ki so pogrešane, pa tudi za ukradena vozila in dokumente, denar, orožje, označen denar, ki izvira iz kaznivih dejanj, itn.

Vsi ti podatki se zbirajo v SIS-u. Dostop do podatkov v njem morajo imeti policija, ki opravlja mejno kontrolo in postopke s tujci, upravne enote pri izdajanju dovoljenj za tujce, konzularna predstavništva pri izdaji vizumov, upravne enote in pooblaščen družbe za registracijo motornih vozil.

Države preko svojih nacionalnih sistemov te podatke v skupno bazo podatkov tudi vnašajo ali pa po podatkih v njej poizvedujejo.

SIS sestavlja centralni del v Strasbourgu (C.SIS) in njegove nacionalne kopije, t. i. nacionalni deli SIS-a (N.SIS-i), preko katerih se izvajajo poizvedbe in vnašajo novi razpisi. Za komunikacijo se uporablja posebno zaščiteno komunikacijsko omrežje. Nov razpis v SIS-u postane veljaven šele takrat, ko vse države članice oz. vsi N.SIS-i potrdijo njegov uspešen sprejem.

Podatki o osebah veljajo kot osebni podatki in so skrbno varovani. Vsak posameznik ima pravico do vpogleda in seznanitve z lastnimi osebnimi podatki, ki so vneseni v SIS-u, zahtevo pa lahko vloži pri kateri

koli državi na območju "schengna", saj so vse nacionalne zbirke identične centralni zbirki v Strasbourg.

Koristne povezave

Spletne strani Ministrstva za notranje zadeve:

<http://www.mnz.gov.si>

<http://www.policija.si>

<http://www.mnz.gov.si/si/schengen>

Spletne strani Ministrstva za zunanje zadeve:

<http://www.mzz.gov.si>

Spletne strani Urada vlade za komuniciranje:

<http://www.ukom.gov.si>

Spletne strani Informacijskega pooblaščenca:

<http://www.ip-rs.si>

Spletna stran Pravno-informacijskega centra nevladnih organizacij:

<http://www.pic.si>

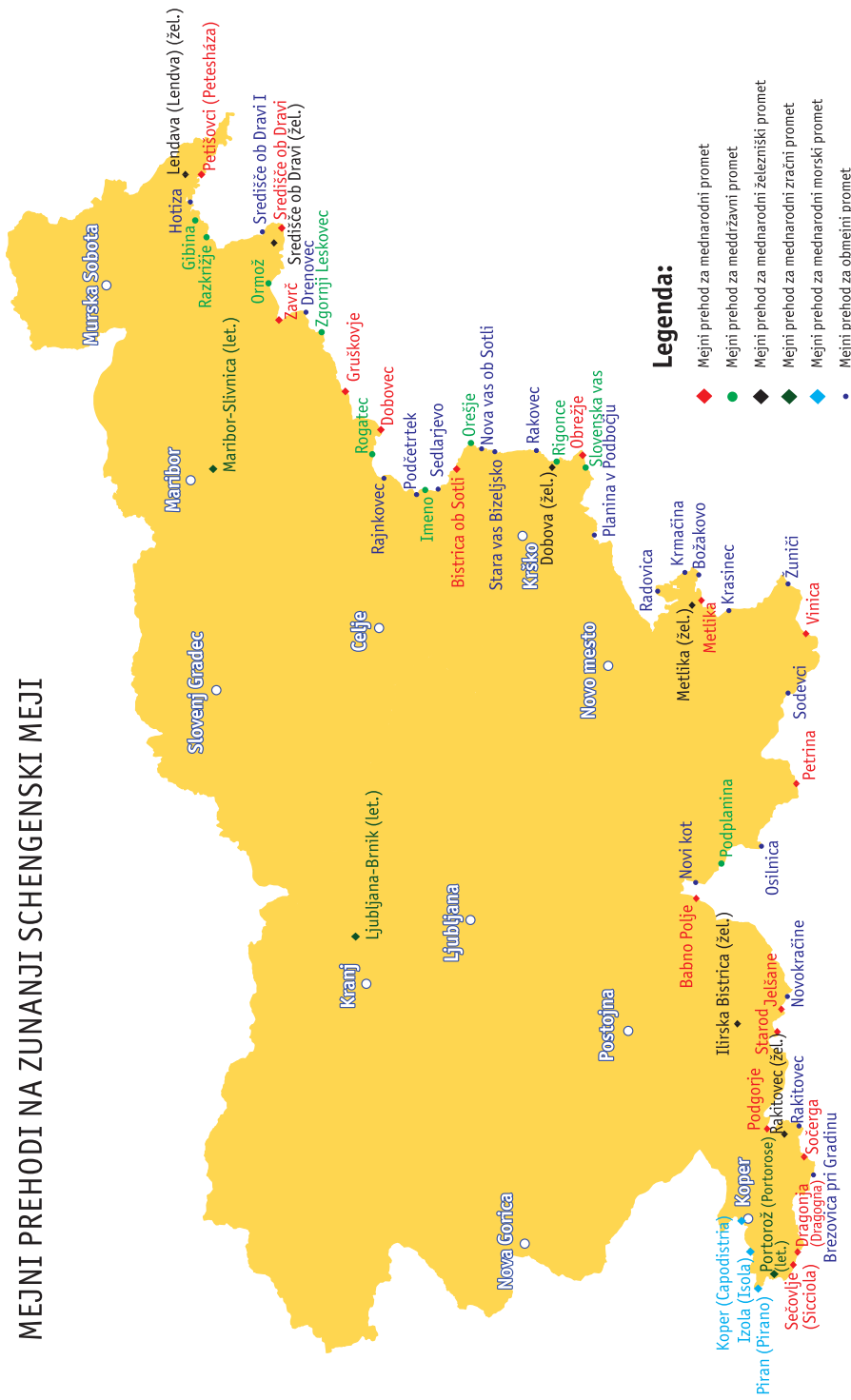
Evronabiralnik:

Gregorčičeva 25, 1000 Ljubljana

evrofon@gov.si

Evrofon 080-2002

MEJNI PREHODI NA ZUNANJI SCHEGENGENSKI MEJI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 LJUBLJANA

Telefon: 01 428 40 00; telefaks: 01 428 47 33

E-pošta: gp.mnz@gov.si; <http://www.mnz.gov.si>

Izdalo in pripravilo:

Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije

Avtor ilustracije na naslovnici in priložnostne znamke:

Matjaž Učakar

Tisk: Mond grafika, d. o. o.

Naklada: 723.500 izvodov

Ljubljana, december 2007